СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ. OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ РІК XLV. Ч. 127. Джерзі Ситі, Н. Дж., четвер, 3-го червня, 1937. VOL. XLV. No. 127. Jersey City, N. J., Thursday, June 3, 1937. THREE CENTS

АКЦІЯ АМЕРИКИ ЗА МИР

ВАШИНГТОН. — Секретар стейту Кордел Гол подав до публичного відома, що він апелював до німецького й еспанського уряду через їх амбасадорів у Злучених Державах, щоб вони вжили всіх заходів для мирного полагодження ситуації, що виринула через бомбардування німецького воєнного корабля „Дойтшлянда" еспанцями й еспанського порту Альмерії німцями.

Крок секретаря є небувалий, але його вживається досить рідко, так, що він підкреслює глибоке заінтересування американського уряду серіозністю міжнародньої ситуації. Секретар Гол зробив цей крок дорогою розмови з німецьким амбасадором, д-ром Гансом Дікгофом, та еспанським амбасадором, д-ром Фернандом де льос Ріос.

Гол підкреслив у цих розмовах, що Америка стоїть за мирне полагодження непорозуміння. Як каже Гол, це був одиникой крок, який уряд зробив у цій справі.

Чи примінювати акт про невтральність?

Тимчасом і у конґресі думки про те, що робити урядові в цій ситуації, були далі поділені.

Проти думки сенатора Бори, щоб федеральний уряд негайно примінив до обох сторін постанови закону про невтральність, виступив сенатор Джансон. Він каже: „Наш народ повинен передівсім держатися від цеї справи осторонь. І повторяти це так довго, поки кожний департамент уряду зрозуміє, що нам треба держатись осторонь. Перший акт нашої невтральности — держатись осторонь.

Сенатор Питмен з Невади, провідник урядової ґрупи в міжнародніх справах, каже, що урядові треба поступати обережно та що примінювати постанови про невтральність ще передчасно.

Конґресмен О'Конел з Монтани вніс резолюцію, щоби признати Італію й Німеччину воюючими сторонами по думці закону про невтральність та примінити до них постанови цього закону.

ПРЕЗИДЕНТ ЗА ОБМЕЖЕННЯ ПОДАТКОВИХ УХИЛІВ.

ВАШИНГТОН. — У своїм посланію до конґресу президент візвав конґрес покінчити вже раз з усякими податковими ухилами з боку деяких багачів. Мовляв, цього вимагає скарбовий інтерес уряду й американська мораль.

До свого послания президент додав лист секретаря скарбу, Морґентава, котрий оповідає подрібно про вісім головних способів, якими багачі викручуються від федеральних податків.

Сенат негайно зарядив розслід над цею справою. Конґресмени не дуже поспішалися з акцією, бо вони видно передбачають, що такий розслід певно винесе на денне світло імена ріжних багачів, котрі ухиляються від плачення податків.

ВІДГУК КРІВАВИХ ЗАВОРУШЕНЬ У ШІКАҐО.

ШІКАҐО. — Число жертв крівавих заворушень під фабрикою підприємства „Репоблик Стіл Корпорейшен" у Савт Шікаґо дійшло вже до 6. Страйкуючі робітники і їх симпатики приготовляють жертвам масові демонстраційні похорони.

Поліція сконцентрувала в цю округу 900 поліцаїв та велике число аґентів. Пускають чутки, що нібито робітники плянують новий напад.

Тимчасом слідство, яке в справі смертей підчас цих заворушень веде коронер Френк Волш, скеровано на питання ідентичности жертв та їх приналежности до комуністичної партії, а не на питання вини заворушення.

Прокураторія хоче обвинувачувати всіх тих, що прийшли з ранами до шпиталів, за участь у заворушеннях.

КІНЕЦЬ СТРАЙКУ ФІЛЬМОВИХ РОБІТНИКІВ.

ГОЛІВУД — Юнія малярів, філія Союзу Театральних Робітників, підписала контракт з фільмовими підприємцями, і її 2,500 членів, що вийшли на страйк фільмових технічних сил який місяць тому, збираються вертатись до праці.

РОЗКРИВАЄ ПРИХОДИ „ФАДЕРА ДІВАЙНА".

НЮ ЙОРК. — „Вірна Марія", що колись належала до „неба" „фадера Дівайна", мурина, що каже своїм вірним признавати себе богом, оповідала в суді, що приходи „фадера Дівайна" з „неба" виносять від 300 до 700 долярів на тиждень.

Інша муринка зізнала, що вона дала за кілька років приналежности до „неба" муринському „месії" 4,000 долярів, котрі вона тепер хоче дістати назад.

Приявні в суді прихильники „фадера Дівайна" для протесту проти цих зізнань закривали собі лиця руками й вимахували на свідків кулаками.

ФЕДЕРАЦІЯ ЗАРЯДЖУЄ ВИКИНЕННЯ ПРОМИСЛОВИХ ЮНІЙ.

Боротьба за перевагу між Американською Федерацією Праці й Комітетом для Промислової Організації вже почалась, коли виконний уряд Федерації Праці видав приказ викинути з Федерації Праці всі юнії, звязані з Комітетом. Рівночасно Федерація Праці почала заходи приєднати до себе робітничі юнії, що не стоять у звязку з ніякою централею. Це їй не всюди вдається. Деколи покидають її юнії, вже з нею звязані. Наприклад, юнія корабельних вантажників на побережжі Тихого океану збирається зірвати звязок з Федерацією Праці.

ЗМІНА НАЗВИ БУДАПЕШТУ.

Мадярська преса почала тепер дискусію на тему зміни назви столиці Мадярщини, Будапешту. „Пештер Льойд" пригадує історичний розвиток міста і пригадує, що вже в XIII св. за Белі повстало на правім березі Дунаю місто Буда. Пешт — на протилежнім березі був спершу маленькою місцевістю, яка не мала ніякого впливу на розвиток Буди. Щойно в другій половині XIX ст., коли залізний міст получив оба береги, назвали мадярську столицю Будапештом.

У цій часописній дискусії забрали голос багато вчених і соціольоґів, які не можуть погодитись. Імовірно ціла справа скінчиться на паперовім спорі, бо міська влада не має найменшої охоти піддаватися суґестіям опінії та змінити назву.

КАНАДА ВЖЕ ВИДАЛА 800 МІЛІОНІВ НА ДОПОМОГУ.

Урядовий звіт подає, що до цієї пори Канада видала вже біля 800,000,000 долярів на допомогу за час господарської депресії й безробіття. Статистика Банку Канади виказує, що до кінця березня минулого року домініяльний, провінціональні та муніципальні уряди видали на допомогу, передусім безробітним, 635 міліонів дол., з того пряма допомога 362 міліони дол., публичні роботи для безробітних 231 міл. дол. і 42 міл. дол. на поміч фармерам. Від того часу до кінця березня ц. р. видано на допомогу звиш 800 міл. дол.

ЛИПЕЙ ЧИСЛО 2.

Іван Микитчак, селянин з Лозянського (Закарпаття) зорґанізував собі розбійничу шайку і назвав себе „Липей число 2". Микитчак недавно був на військових справах у Мукачеві, вкрав 9 військових револьверів з касарні та роздав їх своїм товаришам. Жандармерія арештувала тепер його разом з товаришами й віддала їх прокуратурі в Хусті.

ОЗНАЧЕННЯ ВІРОІСПОВІДАННЯ В НІМЕЧЧИНІ.

Німецький міністер війни видавдав новий розпорядок у справі зазначування віроісповідання у військових документах. В рубриці „віроісповідання" можна тепер подавати одно з таких означень: католик, евангелик, віруючий або невіруючий.

ПІВ МІЛІОНА ХОРИХ НА ТРАХОМУ.

На основі урядових даних стверджено, що в Польщі поверх пів міліона осіб хорі на трахому, звану також египетським запаленням очей. Це дуже важка недуга, що при недостаточному лікуванні грозить недужому сліпотою. Тому, що вона поширюється епідемічно, лікарі закликають компетентні чинники до енергійної боротьби з нею.

ДВА ВЕСІЛЬНІ ПОХОДИ.

Вулицями Шангаю переїздили недавно два весілля. Як відомо, китайці придержуються старого звичаю, який приказує, що подружжя укладають самі родини і щоб новоженці пізналися щойно після весільного обряду, коли молода скине свій серпанок.

Два весільні походи так помішалися серед товпи, що візники мусіли покинути на хвилину свої „рікші". Щойно по кількох хвилинах оба весільні походи рушили далі.

Вдома, коли обі молоді відкрили своє лице, виявилося, що візники поміняли наречених. Обі родини розміркували довго витворену ситуацію і для ощадности рішили погодитися з долею. Автім для новоженців не мало це ніякого значіння.

ҐРІЗНА КАТАСТРОФА.

Незвичайно сензаційна вістка облетіла ввесь світ, що багато наробила шуму. Ось учені заявили, що місяць розлетиться на кусні. Земля постійно притягатиме до себе місяць, що згодом до неї наблизиться. Місяць не видержить довго великої сили притягання й саме тоді прийде ґрізна катастрофа. Кусні місяця розлетяться в безмежні простори, мабуть опадуть і на нашу землю.

СФАЛЬШОВАНА ПИСЕМНА МАТУРА.

В справі матуральної афери у Львові виходять на яву такі дальші подробиці. Головним героєм цієї афери є професор жидівської ґімназії в Ковлі, м-р Ілля Мерер, син львівського кравця, що увійшов в порозуміння з урядовцем львівської шкільної кураторії, м-ром А. Н., і при його помочі роздобув матуральні писемні теми для 10 львівських ґімназій, які його батько і два брати, студенти політехніки, продавали інтересованим матуристам. Біржа на цей товар знаходилася під Великим театром та на хіднику вул. Академічної. За матуральні теми брали по 20 до 150 зл., залежно від заможности клієнта та реченця достави. Про доходи, які мала шайка ошуканців, свідчить факт, що в часі ревізії в мешканні Мерерів у Ринку поліція знайшла кілька тисяч зл. Всіх Мерерів разом з професором з Ковля арештовано. Писемні теми в багатьох львівських ґімназіях, мужеських і жіночих, будуть змінені, а якщо писемна матура вже відбулася, буде уневажнена.

БЕЗДОМНІ ЗГОРІЛИ В СТИРТІ СОЛОМИ.

На празькому передмістю Сміхов згоріла стирта соломи, де ночували бездомні. Вісім бездомних згинули в полуміні.

УСТУПЛЕННЯ ЯПОНСЬКОГО КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ.

Японський кабінет міністрів під проводом премієра ґенерала Гаяші уступив. Премієр Гаяші, який зложив кабінет міністрів майже з самих ґенералів, не міг собі дати ради з ріжними суспільними проблемами. Передбачають, що черговий кабінет буде складатися з цивільних політиків. Одначе ніхто не може передбачити, хто буде наступним премієром. Часописи подають десятки можливих наступників. Та це доказ, що японська політика досить неустаткована.

СПІВАК, ЯКИЙ ТОВЧЕ СКЛЯНКИ.

Німеччина відкрила нового співака, який має незвичайно гарний баритон. Один із високих тонів цього співака має специяльну, дуже рідку прикмету, що від звуку тріскають на віддаль склянки і чарки. Досі не вдавався ні одному баритонові такий експеримент, тільки один Карузо це вмів. Не йде тут про силу голосу, тільки про довжину звукової хвилі. Адже колись ерихонські мури розсипались також від звуків сурм.

В РУМУНІЇ НАЦІОНАЛЬНІ МЕНШИНИ НЕ МАЮТЬ ПРАВА НА ПРАЦЮ.

Уряд опрацював проєкт декрету „про охорону національної праці". Він передбачає м. ін. таку постанову: У підприємствах, що мають більше як половину румунського капіталу, щонайменше 60 прц. членів управ і 75 прц. персоналу мусять рекрутуватися зпоміж румунів; лише решту становищ можуть обсадити національні меншини.

ПРИСУД НА ДУШОГУБІВ.

Перед трибуналом присяжних суддів у Львові відбувся процес проти вбивників 70-літньої жидівки Генни Беревої в Долинянах, пов. Рогатин. Засудили Яна Мазура на досмертну вязницю, Юліяна Хмуру і Йосифа Ґурського по 15 літ вязниці.

ЗЛОДІЙ ТЕОРЕТИК.

Апеляційний суд у Познані розглядав справу Генрика Хоецького, засудженого за ріжні крадіжі й бандитські напади на 9 літ вязниці. Він знаний також з того, що написав брошуру про криміналістику, в якій виложив теорію бандитизму на основі власної практики. Апеляційний суд підвищив Хоецькому кару до 15 літ вязниці.

ЗАГАДОЧНЕ ВБИВСТВО.

Під Віднем біля Нойнкірхен знайшли тяжко ранену доньку посла з Параґваю, 20-літню Інґрід Вінґрен. Вона вибралася вечором сама одна власним самоходом у відвідини до знайомих. Перевезена до шпиталю у Нойнкірхен, вона померла. Поліція виключає тут грабункове вбивство, бо злочинець не взяв від своєї жертви ніякого цінного предмету. Стверджено, що Інґрід Вінґрен перевела недавно розвід. Вона займалася спірітистичними дослідами й влаштовувала у себе сеанси.

ПОЛЬСЬКІ НАЇЗНИКИ ГУЛЯЮТЬ

ЛЬВІВ. — Польська влада в останній час переводить на українських землях масові арештування. Дня 23 травня ц. р. повстав вночі вогонь у селах Кривім і Миколаєві. У Кривім спалено дві стирти соломи на шкоду поляка Країнського, а в Миколаєві стирту збіжжя на шкоду державця-жида. Одночасно в обох селах висипано дві могили, на яких поставлено високі, пять-метрові хрести. З написів на хрестах можна було зробити висновок, що це протикольонізаційна демонстрація. Скоро явилася поліція і почала арештувати сільських хлопців у таких селах: Кривім, Середпільцях, Муканях, Оплицку, Оглядові, Нивицях, Дмитрові, Кулькові, Миколаєві, Завидчі, Барилові й Щуровичах. Арештовано біля 150 хлопців, самих найсвідоміших.

ЗОЛОЧІВ. — В Золочеві-місті й околиці Красного арештовано цілий гурт українських хлопців у звязку з відомим душогубством у Белзі, в якому перебрані за поліцаїв душогуби вбили місцевого дідича. Серед польської суспільности хтось уперто поширює вістку, що це вбивство мало політичний характер. Влада тих вісток не заперечує, тільки таємничо мовчить і переводить арештування серед українських громадян. Арештовано дотепер біля 20 осіб.

БЕРЕЖАНИ. — Окружний суд у Бережанах розпочав слідство проти 14 українських діячів Підгаєччини, які вчили на курсах доросту Рідної Школи і самоосвітніх гуртків. Слідство провадять проти таких діячів: о. Ю. Паньківського й о. Княгинецького; адвокатів: м-ра Яворського, д-р Стецюка, м-ра Миськова, м-ра Комарницького, інж. Антоновича, д-ра Мельника й інших. Усім їм закидують „сепаратистичну" пропаганду за відірвання полуднево-східних воєвідств від польської держави.

ОПРИШКИ В ПОЛЬЩІ.

КРАКІВ. — В Кракові відбулася недавно судова розправа проти 49 польських селян, які під проводом дідича інж. Добушинського виконали кілька бандитських нападів. Цей новомодний опришок, із шляхотського роду й з університетською освітою казав людям зібратися зі зброєю в руках в одному лісі в околицях Кракова і звідтам, серед ночі, зробив напад на поліційну станицю в Мисленіцах. Розброївши поліцію, він забрав їй усю зброю й амуніцію, як також поперетинав усі телефонічні получення. В той сам час інший загін на його приказ почав грабити жидівські крамниці. Розграбивши і знищивши жидівські крамниці, Добушинський зі своїми людьми напав на помешкання старости і теж ограбив його та знищив ціле внутрішнє уладження. В той час надійшов з іншої околиці відділ поліції, що складався з 12 людей. Добушинський приказав своїм людям зробити розстрільну та отворити фронтовий вогонь. По довшій перестрілці, в якій згинуло пару людей, опришки відступили до лісу. Діставши підкріплення, поліція остаточно розбила ватагу й арештувала більшість її учасників. Сам Добушинський утік і кілька тижнів продовжав свою диверсійну роботу, аж поки його також не зловили.

ПОВСТАННЯ В СОВЄТСЬКОМУ ТУРКЕСТАНІ.

МОСКВА. — Московський кореспондент „Джорнале д'Італія" пише про повстання в совєтському Туркестані. Дослівно цей часопис пише: „Довідуємося, що з ріжних околиць СССР поспішно вислано відділи війська до Узбекістану, де вибухло ґрізне повстання туземців під проводом Кавченка. Повстанці бються за незалежність Туркестану. Столиця краю, Ташкент, у руках повстанців. В місті видно сліди боїв, що відбулися між повстанцями і військом. Навіть жінки і діти приймали чинну участь у боях. Також в Азербейджані вибухли розрухи. Ворохобники убили відому комуністку Баман Аслан Кізікі. В Горкому партизани підпалили колхоз Большаков. В огні згоріли і комуністи, що належали до дирекції колхозу. В Ростові була ціла низка актів саботажу. Місцевого комуністичного провідника Соболева вбито з засідки. Населення саботує засівні пляни. В деяких районах, наприклад у свердловському, ці пляни виконані всього на 10 процентів.

ІТАЛІЯ ПОГРОЖУЄ СОВЄТСЬКИМ КОРАБЛЯМ.

РИМ. — Італійський уряд заявив, що не тільки не відтягає своїх кораблів з еспанських вод, але буде далі продовжати патрулю на Середземному морі й не допустить совєтських кораблів, щоб вони довозили Еспанії зброю й амуніцію. Колиб совєтські кораблі противилися цьому, то Мусоліні вжиє гармат.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays Owned by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Edited by Editorial Committee
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.
За оголошення редакція не відповідає.
Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ДЕРЖАВНИКИ

Можна позавидувати Англії одного: можности в кожній хвилі й у кожній потребі дістати до керми державою таких людей, що не тільки на державних справах визнаються, але теж навчені ставити завжди інтерес нації вище всього. І мабуть головно цій обставині може Велика Британія завдячувати своє існування в теперішніх часах розвалу імперій і династій. До таких людей можна зачислити і Стенлія Болдвина, котрий щойно уступив з британського прем'єрства. Не був він ніякою надзвичайною людиною і не мав тих прикмет, яких вимагають від правдивого провідника. Не мав глибокої, фанатичної віри у певні засади, ні рішучости у переводженні таких засад у життя. Був компромісовим, намагаючись бути зі всіми добрим, для всіх ввічливим. Навіть не мав великої охоти пуститися на ту політичну карієру, яку відбув в останніх 14 роках, а яка зробила його історичною фігурою. Бож іще в 1923 році виразно признався, що його властивим бажанням є вернутись до цього міста, де виріс, щоб там „читати, що мені подобається, жити людським життям і годувати — безроги". Та й це його міщанське бажання тяжко зрозуміти, коли зважимо, що рік передше звів він завзяту боротьбу з Лойдом Джорджем, домагаючися цілковитого зірвання з лібералами та перебрання консервативною партією повної відповідальности за правління державою, що й сталося. Отже бачимо, що цей ніби нерішучий Болдвин міг теж виказати і велику рішучість, але тоді, коли добачував загрозу інтересам держави. І таку саму неподатливість виявив він і в боротьбі парляменту з короною за авторитет, коли противився одружінню бувшого короля Едварда з двічі розведеною американкою — Велис Симпсон. Будучність викаже, чи це рятування Болдвином престіжу королівського престолу, а то і його існування, було тільки „драматичним" епізодом, чи зайвим, штучним піддержуванням того, що мусить хилитися до упадку і згодом цілковито зникнути. Але для нас важне тут те, що Болдвин у критичній хвилі виявив надзвичайну рішучість у надзвичайно скомплікованій і делікатній справі й розвязав її так, як цього вимагав інтерес держави, і то в такім розумінні, як цей інтерес розуміє подавляюча більшість населення. Значить, що Болдвин теж і тут придержувався демократичного принципу, обстоюючи формально перевагу парляменту, а неформально добре рахуючися ще й із сентиментом загалу. Беручи це все під увагу, можна твердити, що так обережно, тактовно, а заразом і розумно можуть поступати тільки такі державні провідники, що є виховані у відповідній традиції кермування державними чи громадськими справами. Вони можуть належати до ріжних партій, але в певних моментах всі вони поступають однаково. І тим можна пояснити і це, що такий Мек Донелд міг зірвати навіть з Партією Праці, яку створив, коли треба було рятувати державу.

Квітослав.

ТРОХИ ПРАВДИ ПРО НАШЕ ЖИТТЯ ПІД ПОЛЬЩЕЮ

(Для „Свободи").

В цій статті хочемо познайомити шановних читачів „Свободи" з жалюгідними фактами, що їх стрічається у старому краї на кожному кроці, що їх усе чується й бачиться.

Не будемо тут подавати ні місцевости, ні назвищ, ні часу, бо їх стільки є й стільки разів, що прямо треба не таку статейку писати, а цілі томи.

„І помолитись не дають".

Коли у кріпацькій добі наш геній Тарас співав про неволю, таку, що ворог навіть помолитися не дає, — це був жах! Та як брати під увагу часи зперед 100 років і порівняти їх з нинішніми, цебто з двацятим сторіччям, сторіччям культури, то кажемо, що в тих роках низької культури (тому 100 років) можливе було, що ворог і помолитись забороняв.

Та ба! З великим розчаруванням стверджуємо факт, що й тепер нам сусіди й помолитись не дають. О, як уже за ті роки по нинішній день пішло вгору; який поступ у всьому, а відношення пануючих до поневоленого народу не змінились, ба навіть давні методи остались ті самі.

У нас по Службі Божій зібраний християнський люд у церкві привик співати „Боже великий, єдиний".

Але тому, що там є сказане „нам Україну храни", влада вважає цю пісню за нелегальну (так!) і заборонила її співати під карою. Були вже випадки, що судили й карали, і то виключно за згадану пісню.

Вже зовсім гостріше влада ставиться до тих, що в Зелені Свята йдуть на цвинтар хоч помолитися за душі героїв, борців, що своє життя віддали за добро України. Ті, що йдуть бодай тиху молитву змовити, щоб ушанувати память лицарів, ті стрічаються віч-на-віч з кольбами та палками.

Що більше: коли священик трохи, як вони кажуть, „загальопується" і скаже в проповіді хочби таке, що всі парохіяни не повинні соромитися свого, цебто, що вони є українці й що повинні братались, а не розбиватись, тощо, тоді такий священик стрічається з арештом за... підбурювання „обивателюф" проти „ржонду".

Таке увязнення кінчиться нераз гострим засудом, або й по кількатижневім відсидженню в тюрмі увільнюють.

Але те, що священик був арештований і чи засуджений чи не засуджений — це жахлива історія. А то тому, що священик має підірваний авторитет.

Коли до цього додати, що по селах ще одинокі майже священики рятують наш нарід від моральної, а головно національної загибелі, то такі явища, як збезчещення духовників, це дуже пригнобливе.

При цій нагоді аж проситься згадати про те, як то хитрунством та прямо крутійством переловлюють наших менше свідомих людей на римо-католицизм. Владі аж надто відомо, що греко - католицизм зрісся з націоналізмом, особливо тут у Західній Україні, тож уважає конечним ту струю роздвоїти.

А буває це так:

Одного собі дня приходить із староства до священика письмо, що в нім староста домагається видання метрики таких то й таких осіб, бо вони вже перейшли на римо-католицизм, що тут у нас називається „на польське".

Коли священик не похоче видати, то примусово від нього жадають.

Хтось цікавий спитає: Чому саме оті люди перейшли? Відповідь — проста: Несвідомий елемент скоро дається наклонити на зло, а особливо тоді, коли йому загрожує якась утрата чи то з фінансового чи з іншого боку.

Хоч і не по волі те вони виконують, то кермуються народньою приповідкою: „Скачи, враже, як пан каже!"

І „Ще не вмерла Україна" разить.

Не лиш „Боже великий" і багато подібних пісень, але й наш гимн разить сусідів. Разить до того ступня, що червоніють та зубами скрегочуть і горлають:

„Пшестаць спеваць кабанске песні!"

Коли і те не помагає, то смагають наше тіло. Такі сцени найчастіше стрічається по провінції, по селах та містечках, власне там, де потрібна є та пісня „Ще не вмерла", щоб сталила мязи та гартувала духа.

„Не розумем по хіньску".

Приходите до будьякого польського уряду на українських землях (почта, тощо), говорите по українськи, то, перше, ждете довго на відповідь. Коли ви звертаєтеся вдруге або й утрете, тоді почуєте в „рдзенним єнзику" обурюючу та піднесеним голосом відповідь: „Не розумем по хіньску!"

Доходить до того, що уряд навіть не полагоджує потреби сторони тому, що „удає патріота" й говорить по українськи.

А на залізничому двірці траплялися випадки, що українець не міг купити білету й не міг поїхати, бо, мовляв, теж „політика грає".

Ось так однаковісько, якби українець не був у Польщі, а десь у справжньому Китаю, де дійсно не розуміють нашої мови.

Не вільно адресувати по українськи.

Писати по українськи адреси взагалі недозволено, так, що такої коверти не приймають на почті. Одиноке лише духовенство може впертися й писати чи відповідати на урядові листи (прим. старості) по українськи.

Але й тут „вольносьць, Томку, в свойм домку" вилазить наверх, мовляв: тут Польща є, а ваша Україна на Зеленім Клині.

Такі духовники, що опонують особистим навіть заввагам панів старостів і пишуть адреси по рідному, стрічаються з карою в імя... лише шовінізму.

Як то є з утраквістичними школами.

На західньо-українських землях узагалі не дозволяють закладати того роду школи, що „Рідні Школи". Але в тих сторонах нашого краю, де конечні „Р. Ш.", як Гуцульщина, Покуття, Лемківщина і т. і., то влада заложила утраквістичні школи, ще й з ласкою висловленими словами:

„Щоб вам, українці, (хоч звуть їх властиво „русіні") не було кривди, то половину предметів будуть учити ваших дітей по польськи, а половину по українськи".

Починається від шильдів, що висять на школах, що є писані тільки польською мовою, а кінчаючи на самому навчанні, то ствердимо, що вони самі зломили, хоч і зовсім не умотивовану того роду умову.

Всі предмети (крім української мови та релігії) є виключно виголошувані по польськи. І то для кого? Для виключно української дітвори.

Що дальше:

Говорять дітям, що вони є „русінами", а не українцями, що „ойчизна" їх — Польща, найбільша ріка нашої „ойчизни — Вісла" і т. д. і т. д.

Співати вчать польські пісні, та й руханку перепроваджують польською мовою.

Цікаве, що до суто українських сіл насилають самих родовитих поляків, щоб таким робом якнайшвидше спольщити дітей.

Викидають українців з рідної землі.

Найприкріше й найболючіше явище це те, що українців викидають з української землі. Таке діється по більшій часті в наших голубо-синих Карпатах; там власне йде велика кампанія, щоб усіх гуцулів відокремити від усього українства взагалі.

Сусіди, користаючи з того, що наші гуцули в крайніх злиднях, просто кажучи, купують їх за гроші й велять їм бути такими, яких їм треба.

В горах найбільше терплять священики. Бо їх не можна так легко без ніякої перешкоди позбутися, скажім, з села, тому їх гостро переслідують і держать майже під поліційним доглядом.

Інших знов, що поселяться в горах, чи то приватно вчать дітей, чи звичайну собі працю ведуть, інтеліґентів, то без ніяких „церемоній" витранспортовують геть із зелених полонин.

Не менше траґічне є те, що поляки по своїх „домах людових" ухвалюють такі резолюції: „Не даць русіном земі!" Дослівно не дати українцям їх власної землі.

На кінець сміло й певно скажемо таке:

Інвазія сусідів на наші землі є в повнім темпі й щораз більше загострюється.

Але треба затямити, що зі зростом наступу росте й протинаступ. Це вже таке природне явище; так уже буває зправила.

І мрією кожного свідомого українця є — лише щоби повстала незалежна Україна!

З ПОБУТУ ПОВІТОВИХ МІСТ У СОВЄТСЬКІЙ УКРАЇНІ

II.

„Колишні повітові міста через занедбання... навіть зовні, щодо благоустрою (нове слово — М. Л.), відстають від передових сіл". Так пишуть „Вісти" з 6. травня, вміщаючи допис свого кореспондента про Умань. Умань, як і Біла Церква, місто славне в українській історії. Тут боролися колись гетьмани за волю України (Петро Дорошенко), а інші — помагали ворогам проти свого народу (гетьман з польської руки Ханенко). За Коліївщини, р. 1768, Умань і околиця були ареною відомих подій. Тут Гонта зєднався з Залізняком, та тут же таки їх обох підступом узяла в свої тверді руки московська сила. В 19. столітті місто Умань стало визначним центром торговлі й промислу (цукроворство), а за української визвольної боротьби на Уманщині вели свою секцію провідники українських повстанців — Дерищук та Цвітківський. Також „Вісти" в дописі про Умань не забувають про політичну історію цього міста.

„Там проявляв себе розлючений український націоналізм, що його недобитки у вигляді автокефалії, боротьбистів, есерів, есдеків та ін. безперечно залишилися досі. Там досить активно виявляли себе меншевицькі та еврейські буржуазні, націоналістичні елементи, а також польські. Троцькізм там мав своїх агентів. Лише рік тому виявлено, що колишній голова міської ради — „троцькістський бандит".

„Що діється в Умані тепер? „Умань своїми вулицями, дворами — розгородженими, загидженими, справляє гнітюче враження", — зазначають „Вісти". В Умані є театр, але він „300 днів на рік стоїть порожній". Це в місті, що має коло 50 тисяч мешканців...

В СССР тепер модне гасло „радянської демократії". Вираз сам по собі дурний, бо советська система є ворожа до демократії в засаді. Це якби сказати: „[illegible]уха вода". Але нехай. Отже [illegible]мані дописувач „Вістей" побачив, що міська рада на підставі виборів мала 325 членів, алі на засідання для обговорення советської конституції прийшло всього 102 особи.

Чим займається уманська рада? 27. січня 1937 р. головні секцій міської ради обговорювали такі справи:

а) Робота депутатських груп і чергові завдання.

б) Про хід збору попелу.

в) Про хід вивчення сталінської конституції.

„Вісти" обурені, що „сталінську конституцію" в Умані поставили після збирання попелу. Але мають рацію уманці. Бо ця „конституція" дійсно не варт навіть попелу...

Члени міської ради — „чесно заявляють, що ніякої роботи вони не провадять і не знають, що їм робити". Члени уманської ради не знають своїх обовязків і тому мішаються не в своє діло. Так, напр., член ради Фельдман „видає довідки на заріз скоту". На якомусь шахрайстві в цій справі його піймали, „а про те, що він не мав жаного права загалом видавати якіб то не були довідки, йому ніхто не сказав нічого", — мелянхолійно нарікає донисувач київських „Вістей".

Далі „Вісти" наводять інші факти, що виявляють безконтрольність і безвідповідальність роботи в совєтських установах міста Умані та „нестерпний стан у міській раді і про розвал радянської роботи".

Це один образок, що показує в натурі препрославлену „радянську цвітучу Україну".

М. Л.

Богдан Жарський.

ГЕРОЙСТВО

I.

Того дня віяв поривний вітер. Крутив кучугурами пороху по вулицях нашого міста й засипував шорстким пороховинням очі. В таку погоду не хочеться виходити з дому. Ми сиділи, як завжди, за малим столиком у малій каварні і як звичайно дискутували. Темою нинішньої розмови було одне дзвінке слово: геройство.

— Ні, шановні колеги, ніяк не можу погодитися на вашу апотеозу геройізму—говорив Целюк. Ви просто попадаєте в екстазу якогось телячого захоплення над цим словом. Алеж, дорогі, треба на справу дивитися трохи поважніше.

Ми всі, як один, заопонували. Нам, як молодим, палким, ніяк не могло в голові поміститися оце нехтування геройством. Ми радше згодилисьб цілий словар знищити, щоб тільки воно залишилося. Воно—оспіване, роздзвонене геройство. Великий підйом духа в самозабутті, ота ідея пожертвування себе в імя чогось вищого від кожного з нас!

Перший промовив Дамян.

— Ти, Целюку, певне знаєш ту вимовну приповідку, що грам прикладу вартніший за сотнар доказів.

— Нехай. На моє становище дам вам зараз приклад. Бо самі признаєте мені рацію, що нема такого поняття, як геройство. А те, що його охрещується тим оклепаним іменем, це або просто збіг обставин, або просто приказ призначення. Отже нема в ньому нічого з вашого поняття геройзму. Там діє або приказ призначення, сліпа сила розгону, або несподівана примха долі.

II.

Було це тоді, коли я, прогнаний чужими й непринятий своїми, по довгому скитанні по всіх частинах світу знайшов свій сякий-такий постійний осідок. Я вступив до чужоземної легії. Не дуже вравився я до цієї посади, але... конечність жити приневолила мене. Наш відділ держав твердиню серед голої пустині, між нагими, високими скелями. День в день пекло жарке сонце, що висисало з нас останню краплину холоду. Всюди були одноманітні скали й вузькі стежинки з гострим кремяним піском. Від раннього ранку, здається, сонце лле на нас струми розтопленої ляви, а вже вполудень, коли пристане просто над головою, спека стає нестерпною. Очі разить немилосерно ясне світло, а страшна полумяна жара бухає із неба та з потрісканої, висохлої землі. А вночі знову зимніло нежданно. Ми мерзли. І так минали дні за днями. Тверді дні тяжкої служби на відлюдді. Вже незабаром мали нас змінити інші відділи, коли збунтоване одно плем'я, під проводом якогось білого вітрогона й авантурника облягло нашу фортецю. Ми були замкнені. Зпочатку сподівалися ми розбити малий, на перший погляд, відділ дикунів, але згодом виявилося, що їх є немала сила. Щоправда, ми були безпечні. Вони ніяк не могли здобути рукопаш форту. Тільки іншим способом могли нас перемогти. Наша пожива вичерпувалася. А коли чорнообразі вояки тісним перстенем обложили фортецю, не було й мови, щоб наші збірники з водою поповнити, тимбільше, що криниця, яка була внутрі форту, висохла, немов на наше нещастя. Минали дні. Довгі дні. Довгі, жаркі дні й холодні ночі. Порції поживи щоденно зменшувалися, води теж поволі убувало. Наші висланники-вістуни не верталися, а допомога теж не приходила. Ми були приневолені приглядатися, як ті півнагі негри напихалися свіжим, печеним мясом і попивали воду з недалекого джерела, що джуркотіло в малій оазі, тоді коли ми вже їли тільки раз на день. Наше положення ставало грізнішим з дня на день. Ворог облягав, значучи, що скорше, чи пізніше голод і спрага приневолять нас здати форт.

(Кінець буде).

ЧАСОПИСИ В ЯПОНІЇ.

В Японії виходить 8,500 ріжних часописів, із того 1,550 щоденників. Перший щоденник у Японії „Йокогама Маінічі Шімбун" став виходити в 1870 році. „Гірогана Тіре Шімбун" був перший тижневик ілюстрований і вперше появився в 1875 році. Тепер великі часописи в Японії це справжня потуга й деякі з них, як наприклад „Осака Аші" й „Токіо Аші", появляються в міліонових накладах.

— Не заграєте з нами в покера?

— На жаль, не граю в покера...

— Так? А мені здавалося, що ви вмієте грати в покера!

— Мені також так здавалося і я остався без цента!

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

П. С., Нюарк, Н. Дж. — Щодо першого питання: Можете спокійно їхати. Та візьміть із собою горожанські папери, які треба буде показати на границі. Щодо другого: Одно певне, що І. Ф. знав багато мов. Але можна знати тільки одну мову, наприклад англійську, і бути — великим ученим.

Сусідка (до вдови): Що то? Ваші діти вже читають газету?! Як можна дозволити на таке таким малим!

Вдова: Ні, вони лише читають матримоніяльні оголошення: шукають собі батька.

ЮВИЛЕЙ ПРОФ. ОЛ. КОЛЕССИ

Імя проф. Олександра Колесси є добре відоме в Америці. Памятають ще імя і найстарші іміґранти з тих чудових віршів, у яких тому 40 років молодий Олександер Колесса виливав болі тих, що опускали Рідний Край, що йшли „В світ за очи". А писав він тоді під псевдонімом Олекса Ходовицький. Частина тих віршів є поміщена в Пропамятній Книзі У. Н. Союзу. За те, як за щиру та видатну наукову і громадську працю, вшанувала 70-літній ювилей вродин професора д-ра Олександра Колесси теж і заморська іміграція, висилаючи привітні письма від У. Н. Союзу і часопису „Свобода", в якім ювилят поміщував свої твори, як теж вислано привіт і від „Обєднання Українських Організацій в Америці".

Для короткої пригадки про життя і діяльність ювилята подаємо згадку, яку подав про ювилята ужгородський часопис „Українське Слово". Стаття звучить:

70-літній ювилей проф. Ол. Колесси.

Дня 22. квітня святкував професорський збір фільософічного факультету в Карловім університеті в Празі урочистим засіданням 70-ліття свого члена, професора української мови та літератури, д-ра Олександра Колесси. Професор словянських літератур Горак виголосив промову, в котрій широко розгорнув наукову та громадянську працю ювилята, котрий був першим професором української мови в цім факультеті.

Українське громадянство й учений світ на еміграції не поминули нагоди, щоб не подякувати ювилятові за труди, передівсім коло організації одинокої святині нашої науки — українського університету в Празі. Сенат українського університету скликав святочні прилюдні сходини до великої салі фільософічного факультету Карлового університету на день 25. IV., де ювилята витав сеніор українознавства, проф. д-р Ст. Смаль-Стоцький.

Проф. д-р Олександер Колесса походить з Галичини, а народився дня 24. квітня 1867 року в карпатськім селі Шипоті, де його батько був гр.-кат. священиком. Ця обставина дуже заважила на лише на життю ювилята, але також на життю його братів: Філярета, відомого нині в широкім світі музики-етнографа, та покійного д-ра Івана, обдарованих музичним талантом. У них пробудився живий інтерес до музичної культури нашого народу, особливо в Карпатах, а ювилят іще як студент належав до тих гуртків молоді, що відбували наукові мандрівки по Карпатах тай не залишали навідати угорську братію. Ювилят по скінченню ґімназійних студій записується до університету у Львові, де студіює словянську фільольоґію, і докінчує студії у Відні. Відразу показав себе науковими працями з области літератури: Шевченко і Міцкевич" та з области історії мови „Житіє Сави Освященного з XIII. століття" й обновив духа нашої науки, репрезентованої доти проф. О. Огоновським. По смерти останнього стає ювилят доцентом у львівськім університеті, а потім професором української мови та літератури, в тім університеті. Від 1907 року стає послом до парляменту у Відні. Спеціяльним завданням проф. О. Колесси було вибороти для українців самостійний український університет у Львові. Але поляки до цього не допустили. Міжтим вибухла війна і поклала край австрійському пануванню. По геройських боях галицької армії Галичина переходить при допомозі Франції під панування Польщі, котра знесла і ті сімнацять українських катедр, що були у львівському університеті.

Проф. О. Колесса не вертається більше до краю. Організує у Відні в р. 1919 український вільний університет, а потім у р. 1920-тім переносить його до Праги. Проф. Колесса, як кількакратний ректор того університету, положив найбільші заслуги коло його розбудови та організації, а й тепер як його ректор веде цю інституцію далі.

Тимчасом Карловий університет в р. 1926—27 утворює катедру української мови і літератури, а на неї покликує ювилята. Ця обставина мала особливу вагу для нашого культурного життя, бо наша молодь, майбутні професори нашої мови в наших середніх школах, набирає освіти під його веденням. Проф. Колесса викликує у них науковий інтерес до літературних памяток Закарпаття. Відома його студія — опис нашого найстаршого памятника мови з 14-го в. „Ужгородський Півустав". Тим способом сповнилися колишні його мрії про духове і національне відродження найближчих його братів, до котрого причинилася вся його родина та своїми науковими дослідами положила основний камінь до дальших студій для нашої молодої ґенерації. Імя роду Колессів записане нестертими буквами в історії нашого духового життя та вримо, що їх праця, а особливо нашого ювилята, не піде на марне.

Бажаємо заслуженому нашому ювилятові ще довгі літа перевести в добрім здоровлю та в праці для духового добра нашого народу.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

БЕТЛЕГЕМ, ПА. Сестр. ім. Ольги Басарабової, від. 47, повідомляє своїх членниць, що з причини, що на неділю припадає український день, збори відбудуться в суботу, 5. червня, в годині 7-мій ввечір. — Катерина Явна, секр.

ПЕТЕРСОН, Н. ДЖ. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 64, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що збори відбудуться в суботу, 5. червня, в годині 7-мій ввечір, під ч. 435 Мейн ул. Просимо всіх членів прийти на ті збори, бо є важні справи до полагодження. Буде також звіт делеґата з конвенції. Довгуючих членів напоминаємо вирівняти свої довги. — А. Зілінський, предс.; С. Винярський, кас.; М. Сас, секр.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ПОЩО МУЗИКА?

Д-р Лорета Бендер, що належить до лікарського штабу шпиталю Белвю в Ню Йорку, каже, що навіть дуже сильно незрівноважені й крайно нервові діти піддаються лікуванню: цим лікуванням є музика.

Каже д-р Бендер, що діти, котрі терплять нервово через те, що над ними знущалися й що їх застрашували школи, родичі, суди й організації суспільної опіки, проявляють великі поступи на дорозі до виздоровлення, коли до їх лікування вживати музики. Мовляв, дрібні нещасні душі виздоровлюють під впливом тонів і ритму.

Музику досі управляли для ріжних цілей. Одні, щоб дістати з цього прожиток. Інші, щоб дістати собі славу. Ще інші вчилися музики, бо їх до того заставляли. Ще інші, бо вони люблять виступати на публичний вид. Тепер лікарка підносить вартість музики як важного громадського чинника для уздоровлення духово звихнених дітей.

НАЩО ЗДАЛИСЯ РИСУНКИ?

Ця сама лікарка на спілку з д-ром Бернардом Сендерсом з цього самого шпиталю робила, як доносять газети, розсліди над рисунками дітей, відданих до відділу для нервових або духово звихнених.

Ріжні люди всяко судять дитячі рисунки. Найбільше людей дивляться на них з боку правди: чи віддають ці рисунки справжнє життя? Або: чи показують нам важні сторони всяких явищ?

Д-р Бендер і д-р Сендерс кажуть, що це не відповідний спосіб дивитися на рисунки, бо дитина з чистого незнання або навіть зі страху перед старшими може не говорити правди. На рисунки дітей, кажуть вони, треба дивитися з одного боку: яку душу дитини вони розкривають.

Ми вже нераз чували, що всяке писання, поезія, повість, чи навіть наукове писання віддає характер людини. Тепер учені, до цього управлені, піддають нам думку, що й своїм рисунком людина розкриває свій характер.

ОБРАЗИ І БОГОМАЗИ.

Д-р Бендер і д-р Сендерс кажуть, на основі своїх дослідів, що при помочі рисунків можна ствердити умовий вік дитини.

Це значить, що дитина 6-літня рисує інакше, як дитина 10-літня, а 10-літня інакше, як дитина 13-літня. Наймолодша дитина починає рисувати з того, що рисує кола. Як почне рисувати людину, то рисує одно коло на голову, одно, більше коло, на туловище, а до того додає чотири патички: два на руки і два на ноги. Старша дитина починає цей рисунок поправляти й додавати до нього очи, вуха, ніс, гудзики, тощо. Нормальна 13-літня дитина звичайно вже потрапить рисувати людину досить подібно, хоч не доконче артистично.

Виходить, що дитячий рисунок не такий богомаз, як нам це часто здається.

РИСУНОК ЗРАДЖУЄ.

Через це, що досвід з великим числом дітей показав лікарям і виховникам, як рисує людину дитина в ріжнім віці, всяке відступлення від цієї норми відразу викликає питання: від чого дитина так рисує?

Ось хлопчина в шпиталі, як йому казали нарисувати чоловіка, нарисував чоловіка ззаду. Лікарі спиталися його, чому він не нарисував чоловіка спереду або збоку, як це звичайно діти рисують.

„Бо цей чоловік дивиться за малим хлопцем", відповів хлопчина.

По допитах показалося, що він сам утік з дому. Рисунок представляв його бажання, щоб його шукали ті, від котрих він утік.

НАЩО ЗДАВСЯ ТЕАТР.

У цьому самому шпиталі два інші лікарі, д-р Бовмен і д-р Рос, створили серед умово хорих дітей театр. Пацієнти самі пишуть свої драми, проектують костюми, сценерію і грають. І, очевидно, пацієнти становлять більшість слухачів.

Кажуть ці два лікарі, що цього роду заняття помагає умово хорим людям для їх виздоровлення. Всяка робота при театрі дає вислів якомусь укритому зусиллю людини. Знаходячи вислів для своїх скритих бажань, людина здоровіє.

Лікарі говорять про це відкриття як про новину, а тимчасом старинні греки говорили, що драма очищує людську душі.

НАВЩО МИСТЕЦТВО?

Досліди всіх згаданих лікарів мають дещо спільне.

Передовсім вони всі відносяться до умово недужих людей. Вони всі відносяться до мистецтва. До ріжних галузей мистецтва, але всетаки до мистецтва.

Вони мають те спільне, що при помочі мистецтва люди шукають умового здоровля. В усіх них є думка, що умове здоровля таксамо важне, як фізичне здоровля, як здоровля тіла.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

З забави на „Жіночу Долю"

Дня 23. травня відбулась забава в домі гр. Филипкевичів у Філядельфії з нагоди 25-літнього ювилею їх подружного життя. Громадяни Филипкевичі є щирими українцями і патріотами, членами українських організацій, і беруть участь в ріжних національних святах і імпрезах та ніколи не відказуються від датків на народні цілі. Тому і радо згодилися на просьбу п. О. Штогрин, щоб зібрати дещо на „Жіночу Долю" і цим додати більшої ваги цьому святу. Збірка принесла $8. Зложили по $1: Филипкевич, П. Штогрин, Г. Штогрин, Андрушко, Цеґелик, І. Пеленський, М. Пеленський; по 50 ц.: Московик, Зазуляк.

Учасниця.

Вічно професор.

Професор Пікар славний не тільки зі свого лету у стратосферу, але з великої розсіяности. Одного разу приїхав він до свого знайомого, який мав підміську віллю. Приїхав розпачливий і закашляний.

— Вікно в переділі, де я сиджу, було розбите — оповідав Пікар — і вітер дув мені просто в лице.

— Чомуж ти не замінився з кимнебудь за місце? — допитувався журливо приятель.

— Неможливо було... — зітхнув Пікар — бо я сам їхав у переділі.

— Марійко! Відки твій тато довідався, що ми вчора їздили автом на прохід?

— А то раз з тебе! Памятаєш, що ми вчора наїхали автом на такого грубого пана?

— Так!

— То це мій тато!

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

З НАГОДИ 25-ЛІТТЯ ЮВИЛЕЮ УКРАНСЬКОГО ПЛАСТУ.

Майже нема такої людини, щоб не була обзнайомлена з організацією „Пласт" (SCOUT), що існує по цілому світу і між усіма народами.

25 літ тому заложено і у нас на рідних землях по більших і менших містах, а то і по селах, пластові гуртки, які розвивалися дуже гарно. Там орґанізувалася молодь, виховувалася в національному дусі, та набирала духового і фізичного гарту. Та це стало сіллю в оці ворогам-наїзникам, і на диво всьому світові розвязала польська влада таке невинне, а для молоді конечне, товариство „Український Пласт" в Західній Україні. Але живого духа не скуєш у кайдани! Ідея пласту живе дальше серед молоді, а всяку організаційну і літературну працю перебрало на себе товариство „Український Пласт", що існує на еміграції, а якого централя знаходиться в Празі на Чехах. Ми, що живемо в Америці, не знаємо, яке тяжке життя має наша еміґрація по европейських краях, та як, не зважаючи на це, наша молодь часто в голоді і холоді працює для добра Батьківщини.

В березні цього року товариство „Український Пласт" у Празі видало прегарні листівки з нагоди 25-літнього ювилею Українського Пласту. Вийшли 4 ріжні листівки по 2,000 штук кожної (разом 8,000 штук).

Листівки малював український пластун Мирослав Григоріїв. Він є постійним співробітником чеського пластового часопису „Скавт Юнак", куди подає дуже гарні пластові ілюстрації. Кілька літ тому на Закарпатті вийшла серія пластових листівок з українськими мотивами його роботи.

Листівка ч. 1: присвячена 25-літньому ювилеєві Українського Пласту. На фоні трьох озброєних лицарів (з доби княжівської, козацької і сучасної), витесаних з каменя, всміхається до нас бадьоре лице українського пластуна, що радісним рухом руки вітає цей великий ювилей. Під ним українська пластова відзнака — тризуб, переплетений пластовою лілеєю.

Листівка ч. 2: Чарівний образок з рідних гір — Карпат. На ньому українська пластунка-мандрівничка завязує ногу раненому гуцулові. Оподаль чепурна гуцулка з дитиною на руках приглядається цій пластовій самаритянській службі.

Листівка ч. 3: Український пластун у рідному лісі в сонячний літній день підстеріг дикі серни і фотографує... Подаса козака виявляє однакові шляхи як у козаків так і тих, якими іде тепер тихі послідовники пластуни. щодо життя в природі, спілкування й орієнтації (з тією ріжницею, що пластун у природі не нищить нічого для спорту).

Листівка ч. 4: Гурт українських пластунів в ночі коло ватри. Розмовляють про славне козацьке минуле. Тінь озброєного козака в задумі на фоні зоряного неба є ніби символом їхніх національних ідеалів.

Листівки друковано двохкольоровим друком на крейдяному папері.

Важно собі уявити, скільки треба було зусиль, щоб видати ці листівки, не маючи для цього ніякого фінансового засобу. Та люди залізної волі можуть доконати і великого діла. Наше громадянство, особливо тут, переважно вживає в листуванні не лише з чужими, але і з своїми, чужих листівок. Чомуж не вживати нам своїх рідних, що ціною восьми не перевищують чужих, бо за 5 ц. дістанете прегарну пластову карточку з таким близьким серцю видом, як свої рідні Карпати зі стрункими смереками, що сягають українського зоряного неба, та з усміхненими лицями наших рідних пластунів.

Нашій молоді власне бракувало такого видання, а передовсім в вносинах з чужими пластунами і на ріжних міжнародних пластових зїздах, де такі листівки потрібні на виміну для пропаґанди Українського Пласту. Сподіюся, що існуюче товариство Пласт серед тутешньої української молоді відгукнеться масовими замовленнями на такі гарні і з національного боку дуже корисні. листівки, бо такі патріотичні образки, як на тих листівках, можуть часто зробити більше враження на молоду вражливу душу, ніж неодна книжка.

Певно, що й українські книгарні в Америці і Канаді заінтересуються згаданими листівками і незабаром дадуть змогу видати ще і другий наклад у більшій скількості. Ми замовили собі 25 серій тих карточок і вже їх маємо, та як би хто бажав скоро їх мати, то можемо дещо відступити. Замовлення можна слати на адресу голови Українського Пласту в Празі:

NATALKA KOZYCKA
Praha-Vinohrady, Chodska ul. 16
CSK.

Анастасія Кочан,
105 Wilhelm St., Joliet, Ill.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

НЮАРК, Н. ДЖ.

Писанка для інвалідів.

Дня 12. травня ц. р. українці Антін і Христина Сурми обходили 25-літній ювилей свого подружного життя. З тої нагоди вони справили гостину, на яку запросили родину, кумів і приятелів. Гості зійшлися, щоб своєю присутністю вшанувати як слід заслужених ювилятів. При гарній гостині і забаві гості забирали слово і висказували на адресу ювилятів свої щирі побажання. Гром. Василь Дубас також забрав слово і, побажавши ювилятам всього добра, закликав приявних не забувати також про рідний край і зложити на його потребу якусь жертву.

Він згадав про наших інвалідів, які віддали свое здоровля в обороні рідного краю, та заявив, що добре буде, коли при тій нагоді гості зложать писанку для інвалідів. Гості пішли за його закликом і зложили: по $1: Антін і Христина Сурми, їх син Михайло, М. Литвин, Евстахій Зелінський, В. Дубас, М. Дубас, Р. Ганусей, М. Вовчук, І. Пшик, Гелена Дзік, А. Міклясевич, С. Дубей, І. Багній; по 50 ц.: Г. Дубас і Ф. Люрський. Разом $14. Гроші вислано через Обєднання на призначену ціль. Збіркою занялася Марта Зелінська.

Ілля Багній.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ. Бр. св. Василія, від. 168, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що піврічні збори відбудуться в неділю, 6. червня, в годині 3-тій пополудні, в салі У. Н. Дому, 760 Стейт ул. Просимо членів прийти на збори, бо буде справоздання уряду і контр. комісії за 6 місяців. Напоминаємо всіх довгуючих членів, щоб прийшли на збори і вирівняли свою залеглість, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Гр. Дячишин, предс.; Ілько Лобуза, кас.; Мик. Пащин, секр.

ДІРБОРН, МІШ. Відділ 141 повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 6. червня, в годині 2.30 пополудні, в Ветеран Гал, 13844 Миллеслей ул., побіч нового Пост Офіс при Мішіґан. — Бутковський, секр.

МЕНВІЛ, Р. АЙ. Тов. ім. М. Драгоманова, від. 181, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що піврічні збори відбудуться в неділю, 6. червня, в годині 1-шій пополудні, в У. Н. Домі на Компилай Гіл. Просимо всіх членів прийти на означений час, бо є важні справи до полагодження. Довгуючі члени мають вирівняти свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. — С. Шевчук, предс.; Павло Тиняк, кас.; П. Черкас, секр.

ДОЗВОЛИ НА ПОВОРОТНИЙ ПРИЇЗД

Кожний чужинець, правно допущений до Злучених Держав на сталий побут, котрий задумує виїхати за границю на короткий час, може подаватись на поворотний дозвіл. Такий дозвіл уповажнить його повернутись до Злучених Держав як позаквотного імігранта.

При подаванню на поворотні дозволи треба придержуватись отсих приписів: аплікацію треба внести щонайменше трицять днів перед відїздом, котра мусить бути заприсяжена перед іміграційним урядником у найближчім бюрі. Зогляду на можливу задержку через провірку леґального приїзду апліканта порадним є подати аплікацію шість або навіть сім нижнів перед плянованим відїздом.

Особиста поява перед іміґраційним урядником є непотрібна, коли чужинець приїхав до Злучених Держав на консулярну візу після 1 липня 1924 року. Це теж відноситься до тих, котрі леґалізувалися за законом з дня 2 березня 1929 року, як і до тих, котрі вже мали дозволи попередно, а саме видані по 1 січня 1932 року. Такі особи можуть заслати свої аплікації почтою прямо до комісара Іміґрації і Натуралізації у Вашинґтоні.

Коли чужинець, що прибув перед 1 липня 1924 року, живе далеко від іміґраційного бюра, або через яку іншу важну причину не може явитись особисто, він може переслати свою аплікацію до іміґраційного бюра теж почтою. В такім випадку треба долучити заприсяжене зізнання про неможливість особистої появи.

Коли ціла родина чужинця задумує виїхати за границю з візитою, окремі аплікації є вимагані від кожного члена, незалежно від віку, бо дозволи видають кожному зокрема. Одначе батько родини може внести аплікацію для своеї жінки та малолітних дітей. Такі аплікації мусять бути заприсяжені перед публичним нотарем тою особою, на котру дозвіл має бути виставлений.

До кожної аплікації треба долучити: 1) дві фотографії, зняті передом і без капелюха, розміру два квадратові цалі, підписані аплікантом у присутності урядника, що переводить присягу; 2) почтовий або експресовий грошевий переказ на суму 3 долярів, виписаний на Комісара Іміграції і Натуралізації у Вашингтоні. Аплікацію, за виїмком підпису, треба друкувати на машинці або рукою.

Дозволів не висилають аплікантам, але треба по них кожному особисто зголоситись до признаценого іміграційного бюра. Тому це дуже важне, щоб таке іміграційне бюро було зазначене в аплікації.

При виповнюванню аплікації чужинець мусить докладно подати, коли, до якого порту, на якім кораблі та під яким іменем і назвищем приїхав до Злучених Держав. Якщо інформації недокладні, то Іміграційне і Натуралізаційне Бюро не зможе провірити леґального приїзду апліканта на сталий побут. У таких випадках дозвіл не буде виданий, а пібрана належитість буде звернена аплікантові.

Дозвіл на поворотний приїзд видається на один рік, але з важної причини може бути продовжений. Прохання на продовження треба заприсягнути перед консулярним урядовцем Злучених Держав та вислати почтою, враз із самим дозволом, між трицять і шістьдесять днів перед скінченням речинця. До аплікації на продовження треба долучити належитість в сумі 3 долярів міжнародним почтовим переказом.

Коли чужинець не повернеться до визначеного часу, то тратить право на поворот до Злучених Держав. Коли продовження дозволу не узгляднено, а за той час перейде йому речинець, тоді чужинець не зможе повернутись як безквотний імігрант, але мусить старатись про правильну іміграційну візу. В теперішнім часі іміграційні візи видають тільки у виїмкових випадках.

З другого боку, довгий побут чужинця за границею нарушить його стале мешкання у Злучених Державах, якого вимагається при натуралізації. Коли чужинець перебуде за границею звиш шість місяців, то його сталий побут у Злучених Державах уважається перерваний, з виїмком подання важної причини такої задержки. Але по [illegible] відсутности ніякого оправдання не признається. У такім випадку чужинець мусить наново перебути пять років у Злучених Державах, заки зможе податись на американське горожанство.

ФЛІС.

„СТИДАЄТЬСЯ ТЕЩІ".

Муринське племя кафрів у південно-східній Африці признає многоженство. Одначе ціна за жінку буває така висока, що лише багаті мурини можуть мати по кілька жінок. Ціна ця залежить від зверхнього вигляду дівчини. Також становище і почести батька є миродатні для вартости дочки. Пересічна ціна за дівчину виносить 8 до 10 коров, одначе за муринську красуню платять часом і 15 коров, а в надзвичайних випадках навіть 40 до 50 штук. Щоби спокій подружого життя не потерпів від ріжних впливів багатьох тещ, витворилося між чоловіком жінки та її матірю цікаве відношення. Жонатий кафр ніколи не промовить до тещі довірливого слова, ба, згідно зі строгим звичаєм племени, не сміє на неї навіть подивитися. Цей дивний звичай звуть там „стидатися тещі". Колиж зять бажає з нею говорити, мусить насамперед у її близькости зчинили крик. А вміє це дуже добре. Колиж хоче їй щось сказати, що третя особа не повинна чути, то говорить через тин, який є досить високий, так, що не можуть одно одного бачити. Колиж зять стрінеться із тещею на вузькій стежці, які звичайно ведуть зі села в поле, то обовязком обох є, щоб одно одного „не бачило". Теща скочить за найближчий кущ, а зять закриє відвернене лице щитом. Теща і зять не сміють теж взаїмно кликати себе по імени. Так домашній спокій з усіх боків забезпечений.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

У торговлі сукна.

Гість: Чи це сукно припадково не злежане?

Купець: Борони Боже! Це останній транспорт! Просто від корови!

НАУКА ТА ЗДОРОВЛЯ

(Подає д-р Джан Л. Райс, комісар здоровля міста Ню Йорку).

Не зважаючи на значний поступ науки, освіти й цивілізації, прикро приходиться подумати та згадувати про те, яке мізерне є здоровля багатьох людей, як збільшається нищення здоровля пустими та часто шкідливими інформаціями, глупими поведінками та забобонами. Чи повірить свідома людина, що юшка з ящірки, переварена в молоком, вилікує задуху; що вар листя муліну з сілю вилікує пухлятину; що прикладання живих угрів вилікує болика, або що перевязання горла чарами відверне недугу? Певно, що ні! Одначе скільки є ще таких людей, що вимінeним і тим подібним нісенітницям щиро вірять!

Навіть іще сьогодні є багато таких людей, котрі вірять, що павутиння, приложене на рану, здержить кров, хоч знаємо, що таке павутиння часто наповнене брудом та порохом, котре може скорше рану розятрити, ніж їй помогти. Ще тепер багато дітей змушені носити на шиї торбинку шафрану для відстрашення заразливих недуг; горячу паляницю ще тепер прикладають на груди підчас перестуди; соленою солониною з перцем іще дальше лікують недуги горла. Це все називають „звичайними та простими домашніми ліками", але таксамо як вони „звичайні та прості", так і дурні, безвартісні.

„Електричні паси та перстені", „нашийники здоровля" і тим подібне ще дальше продають легковірним людям. Та треба сказати, що на стид та ганьбу це все купують і вживають багато громадян.

Найпевніші чари здоровля — це ваш родинний лікар. Він допоможе вам відвернути недугу, коли ви хворі; він одинокий, що може вас урятувати, коли буде можливо. Уникайте чарів та опустів, коли бажаєте бути здоровими та щасливими. Сам звичайний клопський розум повинен диктувати, що для нищення хворобливих заразків потрібно гостріщих мір, ніж забобони, чари, тощо.

ФЛІС.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ВІЛКС-БЕРРІ, ПА. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 223, повідомляє своїх членів, що піврічні збори відбудуться в неділю, 6. червня, зараз по Сл. Божій, в гали церковній. На цих зборах буде звіт урядників і контр. комісії та делеґата з конвенції. Кожний член повинен зацікавитися і прийти на ці збори. Пригадується, що кожний член має обовязок організувати членів до У. Н. Союзу, тож повинен привести нового члена на ці збори. Напоминаємо довгуючих членів, щоб прийшли на ці збори і вирівняли свої довги, бо в касі нема грошей за них платити. — Уряд.

СЕНТРАЛ ФАЛС, Р. АЙ. Тов. ім. Ів. Франка, від. 93, повідомляє всіх своїх членів, що піврічні збори відбудуться в неділю, 6. червня, в годині 10-тій рано. Обовязком кожного члена є явитися на означений час і вирівняти свої вкладки. — А. Василів, предс.; П. Сомик, кас.; П. Бенковський, секр.

БУНСАКЕТ, Р. АЙ. Тов. ім. Івана Франка, від. 241, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 5. червня, в годині 7-мій ввечір. Обовязком кожного члена і члениці є бути на цих зборах тому, що буде здавати делеґат звіт з конвенції У. Н. Союзу. Звертаємося до батьків, котрих діти ще не є членами Тов. і У. Н. Союзу, хай їх зі собою приведуть на збори та впишуть до Організації. — Йосиф Галоншка ,предс.; Станислав Щенгор, кас.; Стефан Бардачевський, секр.

ТАРЗАН І БОГИНЯ МАЇВ.

(32)

Першим завданням Тарзана було дістати чимскорше лікарську поміч для майора Мартлінґа. Віз, тягнений волами, був заповільний. Тому Тарзан узяв раненого майора в свої руки і чимскорше подався пішки до містечка. За пів години він був уже на місці. Священик Дормунд був вдома. В тій хвилі він привів до хворого місцевого лікаря.

Оглянувши майора, лікар сказав, що це забере багато тижнів, заки майор могтиме знов ходити. Мартлінґові упала вся надія. До того часу „зелена богиня" буде вже в руках невідомого злодія, або цілої шайки злодіїв, що вкрали документи. Тарзан настоював, що він піде сам і виконає все те, що майор йому поручить. Та Мартлінґ не дуже вірив у цей плян.

Тарзанові не йшло про „зелену богиню", ні про правдоподібні скарби, звязані з нею. Він був рішений продовжати цю небезпечну подорож, щоби помогти свойому приятелеві Дарнотові, котрий знаходився в полоні потвор столиці маїв. „Коли ви дасьте мені бодай загальні вказівки щодо цеї „затраченої столиці", то можливо я віднайду її", умовляв він майора.

Майор мовчав, а священик Дормунд підійшов до Тарзана і заговорив: „Я хотів би відмовити вас від цеї подорожі. Коли ви вже на першому кроці зустріли таку небезпеку, то це видно дуже небезпечна подорож. Може це провидіння Боже спинило вас уже відразу, щоб не наражати вас на ще більші жертви. Не забувайте, що до „затраченої столиці" вибиралося багато, а ніхто до нині не повернувся".